

مراقبت از بند ناف در نوزاد

تهیه و تنظیم:
گروه سلامت جمعیت و خانواده
واحد آموزش و ارتقای سلامت

انتشارات کمیته علمی اجرایی آموزش و ارتقای سلامت (۵۳۳)

در صورت وجود علائم عفونت بند ناف فوراً به پزشک مراجعه شود

گاهی در محل اتصال بند ناف به بدن نوزاد، ترشح شیری رنگ، بی بو و یا یک تا دو قطره خون خارج می شود که اهمیتی ندارد. علائم عفونت بند ناف عبارتند از تورم و یا قرمزی، جمع شدن چرک در قاعده بند ناف و ترشحات بد بو و تب.

❖ در صورت خونریزی بیش از چند قطره از بند ناف فوراً به پزشک مراجعه شود.

❖ هرگز بند ناف را نکشید و اجازه دهید خود به خود بیفتد.

❖ در صورتیکه افتادن بند ناف بیش از سه هفته طول بکشد حتماً به پزشک کودکان مشورت کنید.

در اکثر نوزادان بعد از افتادن بند ناف مختصری ترشح زرد کم رنگ و یا خونابه ای در ناحیه ناف ایجاد می شود که طبیعی است و نیاز به اقدام خاصی ندارد. گاهی بعد از افتادن بند ناف توده گوشتی کوچکی باقی می ماند که ممکن است خودش از بین برود و یا نیاز به درمان داشته باشد، این توده ها که (گرانولوم نافی) خوانده می شوند مشکلی جدی نبوده و داخل آنها عصب وجود ندارد، بنابراین در صورتیکه نیاز به درمان داشته باشند درمان آنها دردناک نخواهد بود.

منابع:

- ۱- کتابچه در انتظار تولد راهنمای آموزشی برای مادران و پدران اداره کل سلامت مادران- دفتر سلامت خانواده و جمعیت- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - ۲- بخشنامه شماره ۴/۵۲۸۸ ب مورخ ۸۴/۱/۱۷ مدیر کل محترم سلامت خانواده و جمعیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - ۳- مراقبتهای اقدام یافته نابخشی های اطفال (مانا)- اداره سلامت کودکان
 - ۴- سایت اینترنتی انجمن ترویج تغذیه با شیر مادر <http://www.bfpa.ir>
- تدوین: دکتر شیوا صالحی شهیدی- فاطمه باایی

۵

بند ناف و محل اتصال آن به بدن نوزاد تمیز و خشک نگهداری شود

پوشک را زیر بند ناف ببندید تا ادرار یا ناف تماس نداشته باشد. استحمام باید با مراقبت و دقت کافی صورت گیرد تا آسیبی به زخم ناف وارد نشود و مورد دستکاری واقع نگردد. از حمام کردن نوزاد در وان و غوطه ور کردن او در آب تا قبل از افتادن بند ناف باید خودداری کرد و باید او را با پارچه تمیز یا ایر، تمیز کرد.

بند ناف در معرفی هوا قرار نگیرد تا خشک شود

از گذاشتن هرگونه پوشش بر روی بند ناف خودداری نمائید. در هوای گرم به نوزاد فقط پوشک و یک بلوز گشاد بپوشانید تا جریان هوا زیر لباسش برقرار شود و بند ناف سریعتر خشک گردد. تا وقتی بند ناف نیفتاده است از پوشاندن زیر پوش های سرهمی بپرهیزید. گهنة نوزاد زیر بند ناف بسته نشود تا جریان هوا برای خشک کردن آن کافی باشد.

۴

مقدمه

خشک شدن بند ناف نوزاد از روزهای اول و دوم پس از تولد آغاز می گردد. رنگ بند ناف ابتدا زرد و سپس قهوه ای شده و معمولاً ظرف ۱۰ تا ۲۱ روز می افتد.

حمام نمودن نوزاد رسیده و سالم بعد از ثبات درجه حرارت و علائم حیاتی، حدود ۱۲-۶ ساعت پس از تولد و با رعایت اصول پیشگیری از کاهش درجه حرارت بدن نوزاد انجام می گیرد و در نوزادان نارس در صورتیکه نوزاد بدحال نباشد حداقل ۲۴ ساعت پس از تولد و بعد از ثبات درجه حرارت و علائم حیاتی، انجام می گیرد.

قبل از افتادن بند ناف نوزاد را خارج از وان یا لگن حمام کنید برای اینکه به ترتیب زیر عمل نمائید:

۱- ابتدا چشم ها و صورت نوزاد را تمیز کنید. هر یک از چشم ها را با یک گلوله پنبه تمیز که در آب جوشیده خیس کرده اید، از گوشه داخل چشم به طرف خارج پاک کنید. برای هر یک از چشم ها از یک تکه پنبه جداگانه استفاده نمایید. صورت نوزاد را نیز به همین طریق با یک تکه پنبه خیس تمیز کنید.

۱

از دستکاری و قرار دادن مواد آلوده بر روی بند ناف اجتناب نکرده

بعضی از مادر ها یا مادر بزرگ ها سکه، خمیر، چسب یا مواد دیگر روی ناف بریده شده می گذارند، این امر نه تنها کمکی به ترمیم آن نمی کند بلکه می تواند باعث زخم و عفونت یا تغییر رنگ پوست اطراف آن بشود. در اثر تماس بند ناف با اشیاء آلوده و ادرار یا مدفوع، میکروب های گوناگون از قسمت بریده شده ناف، وارد خون نوزاد می شوند که بیماری های وخیم و خطرناکی از قبیل کزاز و با عفونت خون را به دنبال خواهند داشت. بنابراین بعد از قطع بند ناف لازم است این محل را تمیز نموده و از مواد آلوده به دور داشت.

بهرترین روش مراقبت از بند ناف، خشک و تمیز نگه داشتن آن بدون استفاده از مواد ضد عفونی کننده است

استفاده از الکل تأثیری در پیشگیری از عفونت ندارد و فقط موجب دیر تر افتادن بند ناف و جذب الکل توسط بدن کودک می شود. البته چنانچه نوزاد بیمار و در بیمارستان بستری باشد بکاربردن محلول های ضد عفونی کننده بر روی بند ناف ضروری است که نوع آن به وسیله پزشک تعیین خواهد شد.

هرگز اقدام به کشیدن بند ناف حتی اگر خشک شده باشد نکنید

۳

مهمترین مسئله در نگهداری بند ناف قبل از افتادن آن، جلوگیری از عفونت است

۲

۲- در حالیکه نوزاد را در پارچه نرسی پیچیده اید و صورتش به طرف شما قرار دارد، سر نوزاد را با یک دست گرفته و با دست دیگر با شامپوی ملایم، سر و موهای او را بشوئید. دقت کنید که شامپو در چشم های کودک نرود.

۳- سر و مو های نوزاد را به خوبی خشک نموده، پارچه دور بدن نوزاد را باز کرده و نوزاد را در حالت طاقباز قرار داده و گردن، زیر بغل، سینه و شکم نوزاد را با لیف تمیز و نرم آغشته به صابون پاک نمایید. سپس با یک پارچه مرطوب صابون را پاک کرده و نوزاد را بر روی شکم بگردانید و به همین نحو پشت او را نیز تمیز کرده و او را با حوله نرسی خشک کنید.

۴- نوزاد را روی زمین قرار داده، لباس هایش را بپوشانید، کهنه او را باز کرده و یاسن او بشوئید. دست های خود را صابونی کرده و ران ها، ساق ها و پاهایش را صابون بزنید و با پارچه مرطوب کف صابون را تمیز کرده و این قسمت ها را کاملاً خشک کنید. بعد از افتادن بند ناف می توانید نوزاد را در داخل وان یا لگن حمام کنید.